

Evolutie

Radha Burnier, president van de internationale Theosophical Society

Wat wij evolutie noemen is een kosmische beweging of kracht die zich openbaart in de aard van alle dingen. Zoals een bloem opgevouwen vanuit zijn kleine omhulsel zijn natuurlijke schoonheid ontvouwt, ontplooit zich alles in manifestatie en openbaart wat er niet *scheen* te zijn. De evolutionaire beweging is een openbaring van volmaaktheid, van schoonheid, van een ondefinieerbare waarheid. De energie van de kosmische orde drijft constant naar zo'n openbloeien.

In dat proces lijkt er een stadium te zijn waar de beweging geïndividualiseerd wordt. Terwijl alle andere schepselen onbewust en langzaam meegevoerd worden in de stroom van kosmische beweging, waarbij ze op allerlei manieren uiterlijk en innerlijk groeien, wordt in het menselijk stadium de evolutionaire kracht, die om het zo te zeggen 'uitgespreid' was, geconcentreerd als een licht dat door een vergrootglas gefocust wordt. Verdere ontplooiing en ontwikkeling vinden plaats doordat het initiatief ontstaat uit het goedgedefinieerde punt dat het individuele menselijk bewustzijn vormt.

In de vroegste stadia van het menselijk leven toont zich de energie als begeerte en ambitie, hetgeen een blinde beweging is naar wat beter en groter lijkt. Begeerte vertegenwoordigt de bewegende kracht, maar is ook de bron van illusie. In *Licht op het Pad* staat: 'Ambitie is de eerste vloek... toch is het een noodzakelijke leraar.' Als begeerte en ambitie niet bestonden in de vroegste stadia, zou er inertie en stilstand zijn, omdat de kosmische kracht die alles naar grotere volmaking drijft, het overlaat aan het geïndividualiseerde bewustzijn om de beweging op gang te houden.

In het dierenrijk is het niet de verantwoordelijkheid van de dieren om stilstand tegen te gaan. Zij kunnen zichzelf niet voortdrijven, noch zichzelf ontwikkelen! Hun vooruitgang wordt verzorgd door Moeder Natuur, de kosmische kracht zelf. Dus bestaat er geen probleem van begeerte of inertie in hun geval. Zij leven alleen maar en vormen een deel van de grote stroom van evolutie. Maar in de mens is inertie een probleem, want hij is begiftigd met de verantwoordelijkheid voor zijn eigen vooruitgang.

De meeste mensen stagneren niet zozeer fysiek als wel spiritueel. Zij zijn alleen maar bezig met trachten te overleven, zowel fysiek als psychologisch. Dit is een overgangsstadium, waarin begeerte sterker wordt door activiteiten, ervaringen, sensaties, genot enzovoort. Er is wel eens gezegd, al of niet terecht, dat de grote zondaar soms beter voorbereid is om een groot heilige te worden dan de kleine man, omdat zijn energie aan kracht heeft gewonnen! Zoals kleine stroompjes samenvloeien tot één krachtige rivier die onstuitbaar voort stroomt, zo is de grote zondaar sterk door zijn energie en wanneer deze de juiste kant opgaat is zijn vooruitgang ook snel. Dit mag geen aansporing zijn om een zondaar te worden! Maar het kan aangeven dat energie opgebouwd moet worden binnenin het individu. De meesten van ons maken geen vooruitgang omdat onze energie zwak is. Wij horen veel dingen over het Pad en de vereisten ervoor. Misschien ontmoeten wij een groot leraar, genieten we het voorrecht grote leringen te ontvangen en toch beweegt er niets!

In de buurt zijn van een groot leraar alleen maar om zijn aandacht of gunsten te verkrijgen in plaats van om wijsheid te vinden is een vergooide kans. Het momentum dat van binnenuit ontstaat, de stroom van geïndividualiseerd energie, moet niet gericht worden op triviale dingen zoals macht, bezit en de andere kleine dingen van het wereldse leven. Dan vreet ambitie het hart op, waardoor we ongelukkig en onzeker worden. Maar wanneer de energie de juiste kant op

gericht wordt, wordt het denkvermogen vrij van afleiding, chaos en de meeste van zijn problemen.

Wonderbaarlijk en paradoxaal komt er, wanneer de beweging begint en voortgaat die *mumukshutva*, 'begeerte naar bevrijding' genoemd wordt, en die als 'Liefde' aangeduid wordt in *Aan de Voeten van de Meester*, gewoon een eind aan veel problemen. Dat wil zeggen, als er waarlijk een begeerte is naar vrijheid en niet een begeerte naar het zelf. Dat is de schoonheid ervan. Het verschil is subtiel; alle andere doelen en richtingen waarop het denkvermogen zich voordien richtte, terwijl het energie verzamelde, waren gebaseerd op de begeerte naar het zelf. Dit is anders, want er is maar één doel, één duidelijke richting, een eenvoud van intentie, zoals Thomas a Kempis het formuleerde. Het leven wordt dynamisch in de spirituele zin.

Hoe ontstaat begeerte naar bevrijding? In de traditie wordt er over twee dingen gesproken. Ten eerste door het verdriet van het bestaan te zien en te voelen, zoals de Boeddha zegt. Dit betekent ook beseffen dat er een uitweg moet zijn. Als iemand zegt, zoals bijna iedereen doet: 'Er is geen uitweg; lijden is zo'n vreselijk, alles-doordringend feit dat het onmogelijk is het te beëindigen', dan is dat inertie. Het is als de blinde die zegt dat het normaal is om blind te blijven. Deze inertie kan samengaan met ambitie en schijnbare activiteit. Spirituele inertie is vrijwel synoniem met verdrietproducerende ambitie. Maar *mumukshutva* helpt ons vrij te worden van smart, want dan ziet men dat er een eind komt aan smart.

Duidelijk zien dat er een eind is aan smart is het begin van het pad. Als iemand in een somber doolhof zit en denkt dat er geen uitweg is, zit hij daar maar en verhongert. Aan de andere kant, als hij ervan overtuigd is dat er een uitweg is, hoe donker het doolhof ook is, hoe ingewikkeld de route om eruit te komen, zal hij die zoeken en vinden. Hij is misschien moe, hij zal misschien rust nemen, maar hij zal de zoektocht voortzetten. Dus overtuiging en helderheid moeten dagen in het denkvermogen om de begeerte te wekken om de weg te gaan zoeken. Misschien benadrukte de Boeddha de noodzaak om verdriet als een waarheid te zien, omdat begeerte naar bevrijding langzamerhand niet een kwestie was geworden van het vinden van de uitweg, maar een andere vorm van iets krijgen voor het zelf.

De Boeddha leerde ook dat het zelf het grootste obstakel vormt voor vrijheid, licht en waarheid. Het zelf is de essentie van onwetendheid, de wortel van alle problemen. Het zien dat er een eind bestaat aan lijden betekent ook beseffen dat de weg niet gezocht kan worden voor het zelf. Energie wordt alleen juist gericht wanneer deze beide aspecten begrepen worden: er bestaat vrijheid van onwetendheid en lijden; en het zelf is de grootste belemmering voor vrijheid en begrijpen.

Het zelf wordt geboren uit dorst, het is het kind van de vroegere beweging van begeerte. In feite is het begeerte en het moet 'bedachtzaam' geobserveerd worden, zoals de Boeddha vele malen gezegd heeft. We moeten kijken en opletten of wat we aan het doen, denken en voelen zijn, harmonie en liefde produceert of het tegengestelde. De woorden die de Boeddha gebruikte waren *kusala* en *akusala*, die moeilijk te vertalen zijn. *Kusala* is een prachtig woord, dat 'goed' betekent; *akusala* is het niet-goede. Wat het goede produceert is de afwezigheid van het zelf.

Mumukshutva kan nooit zelfzuchtige energie zijn. Het is niet genoeg te zeggen: 'Ik wil meer licht, ik wil wijsheid, ik wil mijzelf spiritueel verbeteren.' Mensen die 'religie' zoeken zijn gedegenereerd tot zo'n soort houding. Kennelijk stroomt er energie van binnenuit om tot Volmaking te komen. Maar deze moet zuiver zijn, mededogend, altruïstisch – dus uit de bron van Liefde komen.

Uit: *The Theosophist* van maart 2005

Vertaling: A.M.I.

T774

